

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Cornelii Iansenii Episcopi Iprensis Avgvstinvs

In Qvo Genuina sententia profundissimi Doctoris de Auxilio gratiæ medicinalis Christi Salvatoris, & de prædestinatione hominum & Angelorum proponitur, ac dilucidè ostenditur

Jansenius, Cornelius

Lovanii, 1640

26. Sanctus Bonaventura.

urn:nbn:de:hbz:466:1-13704

quit, ait, etiamsi nolimus effici id quod potest, de
vita subicit: Sed difficultus est quod addit vnam
& praesentiam. Sed ibi potest esse duplex responsio,
una quod vita accipitur ibi pro actu beatico sicut
accipitur vita Iohannis decimo-septimo: Hac est vita
aeterna ut cognoscant te. Et sicut loquitur Philoso-
phus, duo decimo Metaphysicis, intellectus
actus est vita. Et pari ratione actus voluntatis est vi-
ta: vita ista non cadit sub necessitate excludente li-
bertatem etiam in Deo. Si autem intelligatur vita
pro vita naturali ipsius Dei, tunc non debet intelligi
de illa vita secundum se accepta, sed de ipsa ut a vo-
luntate divina acceptata: potest autem aliquid esse
bene in se necessarium & necessitate repugnante liber-
tatis, quantum tamen sit libere imo contingenter ac-
ceptatum. Quod exemplo libere sese praecipitan-
tis, & semper libere acceptantis casum jam ne-
cessarium illustrat.

Quartus est, connexionem terminorum
istorum, voluntas semper agit libere & non
naturaliter, quantum vis necessario agat, tam
esse immediatam & quasi primo-veram, ut ne-
quidem eius ratio dari possit, sicut nullius es-
sentiae ratio vel demonstratio dari potest: si
queras, inquit, quemodo fiat libertas cum necessitate.
Respondet secundum Philosophum quarto Meta-
physica, non est querenda ratio eorum, quorum non
est ratio. Demonstratio enim principij non est demon-

A rratio. Et multis interpositis disputans de
actu voluntatis necessario, & motu gravis de-
orum, cur unus non alius sit liber, sic dicit:
Respondeo: illa causatio gravitatis est naturalis,
ista libera, quia hoc est hoc, & istud est istud. Bre-
viter igitur, potest dici quod esse forma & modus essen-
di, agere & modus agendi sunt immediata. Ideo sicut
non est alia ratio quare hoc habet talem modum essen-
di, nisi quia est tale ens, sic non est aliqua ratio, quare
hoc habet talem modum agendi, puta libere vel natu-
raliter, nisi quia est tale principium actionum, scilicet
liberum vel naturale. Nihil expressius & aptius
excogitari potest ad explicandam Augustini
mentem de libertate voluntatis, quam quae
in ista tota quodlibetica quaestione Scotus tra-
dit. Nam hinc jam patet vera ratio cur Au-
gustinus semper voluntatem & libertatem, ar-
bitrium voluntatis & libertatem confundat, &
naturae opponere soleat, ut supra diximus, &
ex omnibus eius scriptis constantissime pro
ijdem illa usurpantibus manifestum est. Nemp-
pe quia voluntas est principium agendi distin-
ctum contra naturam seu agens naturale. Ex
quo fit ut impossibile sit voluntatem rationa-
lem aliter agere, quam per modum voluntatis,
hoc est, semper libere non naturaliter: ut in-
frà latius dicturi sumus.

CAPVT XXVI.

Sanctus Bonaventura.

SANCTVS vero Bonaventura Magi-
stri Sententiarum & Alexandri Prae-
ceptoris sui doctrinam accuratissime do-
cuit, & ad amissum diversis in locis
suorum scriptorum expellit. Nam in secun-
dum distinctione vigesima quinta saepius cla-
rissimeque docet, arbitrium esse liberum di-
ctum, non libertate ab illa voluntaria necessi-
tate, vel culpa, vel miseria, sed illa libertate
necessitatis cogentis sive coactionis. Et ita
ex professo exponit Magistrum Sententiarum
& sanctum Bernardum non uno loco. Nam
in explicatione textus Magistri triplicem di-
stinguentis libertatem, à necessitate, à pecca-
to, à miseria, sic divisionis istius rationem
reddit: Est considerare libertatem arbitrij quan-
tum ad esse, & quantum ad bene esse. Si quantum
ad esse, sic vocatur à Magistro, libertas à coactione
(quod per necessitatem Magister intellexerit)
& à Bernardo libertas arbitrij, ab uno positive, ab al-
tero privative, si quantum ad bene esse &c. Et ad
explicationem textus alterius, quo Magister
dicit libertatem ad malum esse etiam liberta-
tem arbitrij: Dicendum, inquit, quod cum nomen
imponatur rei à proprietate quae est sibi inherens in-
separabiliter & essentialiter, & libertas essentialiter
liberi arbitrij non sit libertas à culpa, vel à miseria,
sed libertas à coactione, ab illa liberum arbitrium ha-
bet denominari. Et quoniam haec in creaturis, quan-
tum est de se, indifferens est ad bonum & malum. Ideo
Magister de hac intelligens dicit in littera, quod li-

A bertas à qua liberum arbitrium denominatur liberum,
non est libertas ad bonum tantum, sed etiam ad ma-
lum. Qua de causa in explicanda Magistri &
Bernardi sententia, dixeram solam esse liber-
tatem à necessitate coactionis, quam aequalem
in bonis & malis beatis ac damnatis ponunt.
Nam & quaestione prima super textibus illis
allegatis, ubi illa Magistri & Bernardi senten-
tia excutitur, sic rem definit: Ad praedictorum
intelligentiam est notandum quod cum quaeritur
utrum liberum arbitrium sit aequaliter in omnibus,
non est quaestio de ipso secundum quod dicitur liberum
ea libertate, quae est à miseria vel à culpa. Hoc enim
modo planum est, quod liberius est in uno quam in
alio. Sed est quaestio de libero arbitrio secundum quod
dicitur liberum à coactione. Sic enim videntur auto-
ritates sanctorum sibi invicem repugnare. Et propte-
rea ad contrarietatem quae videtur de medio diminuenda,
intelligendum est quod liberum arbitrium sive li-
bertas arbitrij, & dicitur comparationem ad illud à quo,
& ad illud ad quod. Per comparationem ad illud à quo
dicitur privative sive negative. Dicitur enim li-
berum à coactione pro eo quod est ab omni coactione
immune. Per comparationem ad illud ad quod dicitur
positive pro eo quod libertas arbitrij est quaedam facul-
tas sive potestas servandi retinendum. Hac autem
facultas prout privationi coactionis communita est, ha-
bet quandam dignitatem. Dignitatis enim est & po-
tестatis non posse cogi. Et sic in liberi arbitrij intel-
lectu tria clauduntur videlicet & à coactione immu-
nitas, excellentia dignitas, & potestas sive facultas.
G g 4 Quantum

in dist. 25.
de operibus
libertatis
lib.

Al. notum:
Termin. no-
bis magis
placet &c.

Quantum ad primum liberum arbitrium in omnibus A
in quibus est, aequaliter se habet, sicut dicunt auctori-
tates Bernardi, & ostendunt rationes ad hoc modum
pro eo quod in omni in quo ponitur simpliciter & univ-
ersaliter omnem excludit coactionem. Proprieta-
dit Bernardus quod ita plene est arbitrium liberum
in creatura suo modo sicut in creatore. Quod est non
possit intelligi veraciter esse dictum de aliquo quod di-
citur per positionem, potest tamen intelligi de eo quod
dicitur per omnimodam privationem. Quam Ber-
nardi sententiam esse docet etiam quaestione
quinta in argumentorum solutione, & quaestione
quarta respondendo ad argumenta: Im-
pedimentum privat actum libertatis, sed coactio ponit
actum liberi arbitrii & simul cum hoc ponit, quod non
sit libertatis, & ista sunt in impossibilia, sicut si pone-
retur aliquis actus esse voluntatis & non esse volunta-
rius. Et quaestione quinta qua quaeritur utrum
liberum arbitrium cogi possit à Deo, respon-
det: Illud potest intelligi dupliciter, aut ita quod in-
telligatur quod possit auferre libertatem, & auferendo
libertatem superinducere coactionem, & hoc modo nulli
dignum esse debet quia Deus possit hoc facere quan-
tum est de immensitate suae potentiae. Alio modo ut
intelligatur quod Deus cogat liberum arbitrium salva
proprietae libertatis & eius naturae, & hoc modo
non solum est impossibile sed etiam non intelligibile
pro eo quod implicat in se duo contradictione posita.
Ex hoc enim quod liberum arbitrium est, si aliquid vult
libere vult. Et ex hoc quod voluntarium est si aliquid
vult voluntarie vult: & seipso movente vult. Ex hoc
autem quod cogitur, si aliquid vult serviliter vult, &
si quid vult invito vult, & si aliquid vult ab alio vult,
quia violentum est cuius principium est extra, nihil
conferente vim passivo. Ergo liberum arbitrium cogi
non est aliud quam dictum liberum arbitrium simul & se-
mel esse liberum & servilem, esse voluntarium & non
voluntarium, esse à se & non à se.

Ex istius constantis doctrinae principijs
docet consequenter sanctus Bonaventura, ne-
cessitatem solum coactionis repugnare libertati, C
non autem illam quae est voluntaria, quan-
tumcunque sit immutabilis. Nam in secundum
librum sententiarum scribens de liberi arbitrii
immutabilitate quaestione secunda: Ad
illud, inquit, quod obijciatur quod libere velle & ne-
cessario opponitur, dicendum quod duplex est neces-
sitas quaedam à causa extrinseca videlicet necessitas co-
actionis: & haec opponitur ei quod est libere velle. Qua-
dam vero est à dispositione intrinseca & haec huic non
opponitur: imò sicut simul cum libertate. Talis est in
libero arbitrio daemonum qui ita conglutinant sibi
malum ut nullo modo velint ab eo separari. Et quaestione
tertia qua quaeritur, utrum confirmatio
(scilicet beatorum) vel obstinatio diminuat
libertatis dominium, quia confirmatus dici-

tur habere necessitatem, sic rem definit: Res-
pondeo dicendum quod necessitas immutabilitatis ad
bonum nullo modo repugnat libero arbitrio, nec in
quantum liberum à coactione, quia coactio est ab ex-
trinseco, nec in quantum liberum à culpa vel misse-
ria, & ideo non diminuit. Illa ergo propositio solum
habet veritatem de necessitate coactionis vel pronitatis
ad malum. Et distinctione vigesima quinta
quaestione secunda: Liberum arbitrium duplici-
ter potest considerari: aut secundum quod liberum, I
aut secundum quod deliberans. Si loquamur de ipso
secundum quod liberum, sic concedo quod potest esse
non solum respectu contingentis sed etiam necessarii,
sicut patet in Deo, & in Christo, & in Angelis, & in
hominibus beatis. Cùm enim duplex sit necessitas: vi-
delicet coactionis & immutabilitatis, Necessitas vero
immutabilitatis, non, pro eo quod liberum arbitrium
dicitur liberum, non quia sic velit hoc ut possit velle
eius oppositum sed quia omne quod vult, appetit ad
sui ipsius imperium, quia sic vult aliquid ut velit
velle illud; & ideo in actu volendi seipsum movet &
sibi determinatur, & pro tanto dicitur liberum, quamvis
immutabiliter ordinetur ad illud. Et paulo infer-
rius: Actus liberi arbitrii ut liberum est non solum
potest esse circa necessarium, sed etiam ne esset in se.
Et hoc sensu vult locutum esse Augustinum
cum dixit in Enchiridio, quod homo
male velle non poterit, nec tamen carebit li-
bero arbitrio; & quod voluntas qua beati esse
voluntas, sit voluntas libera. Imò admittit
actum voluntatis necessarium, esse merito-
rium, quia qui fecit bonum, vult se fecisse.
Et in tertium Sententiarum ad distinctionem
duodecimam, quaestione, utrum Christus pec-
care potuerit, sic solvit objectionem, quod
nemo esset laudabilis in his quae facit de ne-
cessitate: Dicendum, inquit, quod est necessitas
quae repugnat voluntati, sicut necessitas coactionis
quae venit ab extrinseco. Et est necessitas quae venit
ex voluntatis immutabilitate. Cùm ergo dicitur
quod laus non est in operibus necessitatis, dicendum
quod verum est de necessitate primo modo dicta, sed
non de secundo. Quibus similia dicit distinctio-
ne decima octava quaestione secunda, po-
tentiam videlicet determinatam ad unum
non per naturam, ut sunt potentiae naturales,
sed per gratiae confirmationem, ut in Chri-
sto contingit, posse exire in actum meritum,
quia esset voluntarium. Sed quid multis? Om-
nes penè quaestiones quas in vigesimam quin-
tam distinctionem secundi Sententiarum
scripsit, nihil aliud spirant quam veram ra-
tionem liberi in eo sitam esse, quod liberum
arbitrium expers est cogentis, non immutabi-
lis & voluntariae necessitatis.

Dist. 26. q.
4. in solut.
argumenti.

In 2. dist. 7.